

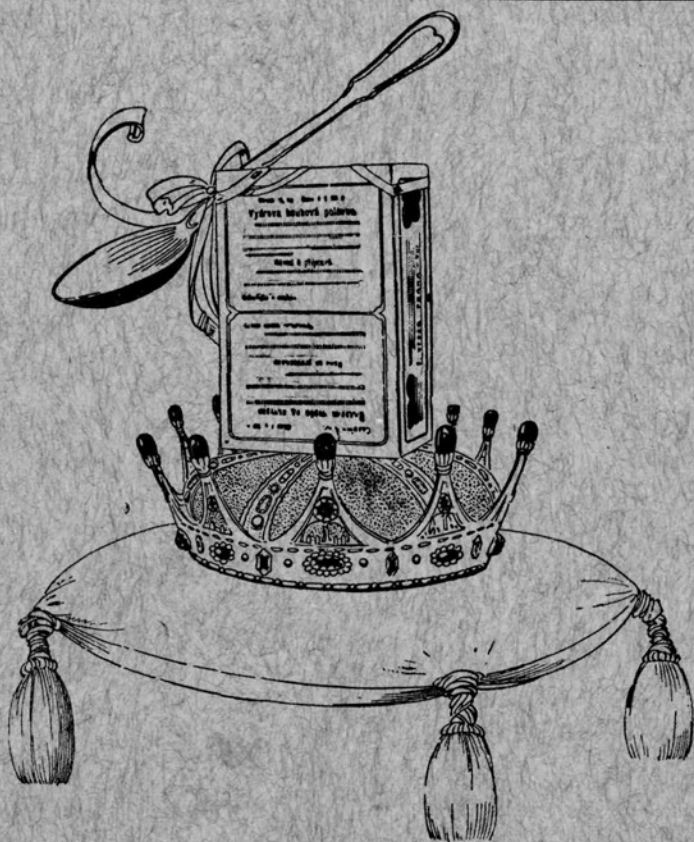
Domači Prijatelji

Mesečník za odjemalce
Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letník V.

Predplácatí se ne more.

1. marca 1908.

Izborna to reč, te Vydrove juhe! Grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna. V petih minutah gotova, dobra juha. (Riževa v 15tíh minutah). Hočete z nami gospodinje tekmovati, da tako hitro doma juhe ne pripravite? Prosimo, poskusite: $\frac{1}{2}$ kg. vsake stane :: 1 K 50 vin. Pri naročilu pripomnite, katere vrste želite. ::

Vydrova tovarna hranil Praga VIII.

Govor gospoda Kratkega z gospodom Dolgim.

„Dobro jutro, gospod Dolgi, zajuterkovali ste Vydrovo žitno kavo?“

„Zlomak vas vzem stemi vašimi starimi šalami! Ali, da vam povem, ne. Naučil ste me poznati Vydrov malinovi grog in istega pijem tudi rano.“

„V poledne in zvečer, ste hoteli reči?“

„Počasi, počasi, le zjutraj in zvečer. Ali poslušajte, kaj se nam je znjim tudi prigodilo. Ko sva se zadnjič razžešla, naročil sem si od Vas tako hvaljen grog in imenitno mi to tekne. Seveda ga predložim tudi gostom, katerih hvala Bogu imamo vedno dosti. Moja stara si rada privošči par besed. Nedavno je prišel k nam ženin stric a žena kar meni nič, tebi nič, prinese na mizo one znamenite Vydrove maslene oblate, ter gre pripravljat še grog. Ali poslušajte, kaj je naredila. Navadila se je grog že kar v kuhinji pripraviti ter gotovega predložiti gostom. Stric ni nič o tem vedel in bil sem za to strašno radoveden, kako mu tekne. Pokuša, otresa se a — molči. Vprašam ga kako mu tekne.“

„No, dovoli, kakšna hrana je to, res ne vem, saj to ima vkus goveje juhe?“

Ženi se je nekaj posvetilo, odskoči, a v trenutku vdere skoz vrata, toliko, da me ni od strahu zadela kap.

„Za božjo voljo, stric, ne pijte!“ Stric prebledel in mislil, da je najbrže pil ciankali. Seveda, se je to takoj razložilo. Veste-li, kaj je striček pil?“

„To mi je res uganka.“

„Vydrov juhni pridelek! Stara je pomotoma zamenjala steklenice in to imaš striče, to je bila gostija.“

„Ha, ha, gospod Dolgi, to se Vam je kapitalno obneslo, to je kar zopet nova iznajdba in moramo jo tudi Vydru sporočiti.“

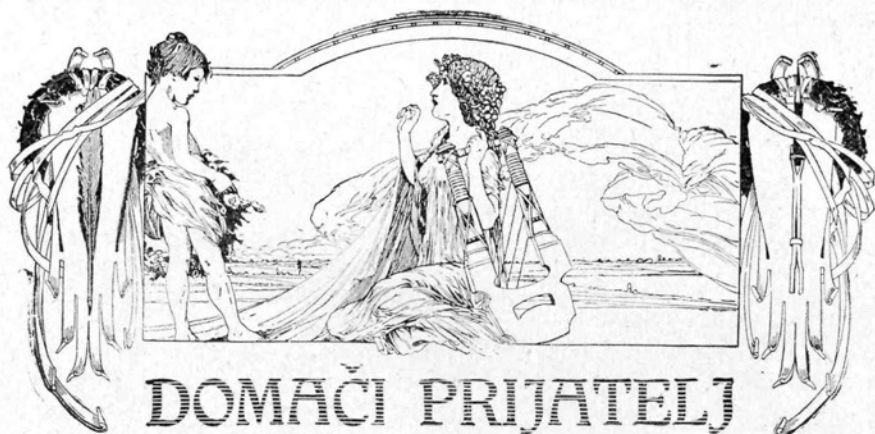
„Ta bi imel res veselje, kako smo pogostili gosta. Vydrov juhni pridelek je izboren za juhe, ali s sladkorjem ga ne bi nikomur priporočal.“

„Slisite gospod Dolgi, jaz pa ta juhni pridotek ne poznam, kaj pa je to?“

„Pojdite, dajte si povedat. Sam sem si ga naročil obenem z grogom, a od te dobe nočem nobenega družega pridatka. Ko je juha gotova, prida se na krožnik kake pol žličice, a je to.“

„Je to, je to, ali zakaj je to?“

„Zato, da je to. To je sploh težko povedat. Morate skusiti sam. Sami veste, da ni včasih juha prav nič vredna. Vaša so-

LETNIK V.

PRAGI, 1. MARCA 1908.

STEV. 3.

UNILIJ:

ČOLNANJEM.

Pred vami so že šli
čez temno morsko stran,
njih čolni vrezali
so svetle brazde v ocean.

In zdaj veslate vi
za srečo v beli svet,
pred vašimi očmi
blešči se otec jasni sled.

Jaz plaval bom pa sam
čez vzburkano morje
in čoln ustavil tam,
kjer ni od vas ga še nihče.

Za mano sled potem
se bo blestel svetel
in drug kedo po njem
morda bo k sreči zaveslal.

DRAGOTIN BLAŽIČ:

V ZIMI.

Prostoren je bil voz in visoke so bile lestvenice, ki so se v enomer drgnile ob ročice, da je neprijetno cvililo v noč. Spredaj je sedel Marko, zavit v svoj ohlapni jopič, tresel neprestano s spodnjo čeljustjo in priganjal konja. Zada, na kupu brinja, ki je prej pokrivalo oglje, je sedela deklina in tiščala nekaj pod velikom pletom. Ropota koles ni bilo čuti, kajti gori do ročič se jih je oprijemal kakor kreda trd sneg in bilo je videti, kakor da poljemo po mahu. Sneg je naletaval v ostrih drobcih, ki so nam silili v oči, nosnice in za vrat.

Nebo je bila zastrto z belim pajčolanom in gozd se mu je praznično smejal izpod snežnega klobuka. Globoko se je že nagnila noč, upehani so že bili konji in vendar se nam je še vedno zdelo, da bi z roko lahko posegli v Logatec, ki smo ga zapustili pred pol ure in ki leži tamle za hribom.

„Polnoč bije v Logatcu — dobro slišim!“ je govoril Marko in lagal samega sebe.

„Dolga je pot iz Ljubljane do Hriba in strma je!“

Zopet smo umolknuti in čulo se je samo globoko sopenje utrujenih konj. Globoko v gozdu je zatulil volk in žalostno je donelo v noči. Ozrl sem se nehote na deklino, ki je čepela na kupu in stiskala nekaj pod pletom. Zdrznila se je, kakor bi se prestrašila tuljenja, ki se je glasilo iz gozda. Premaknila se je počasi in otresla sneg, ki se ji je nabral na pletu.

„Trije smo in zebe nas; trda so mi kolena in ne upam se udihovati ta mrzel zrak: Marko! — Bi li ne sedli bolj vkupe? deklina! saj si zadovoljna? Sicer pa Marko; lahko ostaneš tam, tem bolje!“

Marko je potisnil klobuk globoko na oči, pomencal malo z otrplima rokama in se tiho zasmel: „Štirje smo! Samo ostani na mestu, ne boš se ogrel“. Še niž je potisnil klobuk in zavpil proti deklini: „Boš prinesla suho poleno domov; ali fantička, ali ga nič ne zebe?“

Deklina ni odgovorila; še tesneje se je ovila in zamizala, da bi jo ne ranile ostre snežinke v oko.

„Marko, kaj si dejal?“ sem se začudil.

„Nič, nič! že iz mesta se pelje z menoj — samo sedi in skuša dremati; če te pa sneg odene med tem, ti vsaj ne bo treba vstajati — doma je pa deklina s Hriba, to jo bodo veseli doma, ko bo prinesla seboj pastirčeka“. Namuznil se je Marko in udaril po konjih.

„Še daleč je do vrh Hrušice!“

Vedno višji je bil sneg in vedno težje so vlekli konji. Nebo je viselo nad nami, kakor velikansko sito in sipalo neprestano ostre snežinke. Zvil sem se v klopič in skušal pozabiti na mraz, ki me je pretresal do kosti. Deklina na kupu brinja je najbrže zaspala, kajti ni se več zgenila, da bi otresla sneg z rute.

„Pelje se na lojtrnicah deklina domov; odhajala je mogoče pred letom z mnogimi nadami in sedaj se vrača s pobitim srcem. Rodila se je stvarica, človek, ustvarjen po božji podobi in ker se vse ni vršilo po gotovem redu, bodo prokleli ljudje oba — prvi hip, počasi bodo pa pozabiti greh“, sem si mislil in strmel v les, ki je bil ogrnjen z mrazom in pokrit s snegom. Niso hotele priti misli, ki bi mi krajšale čas in odgnale za hip ledeno skorjo z života. Izginjal je gozd za nami, potapljal se je v snegu in zopet nam je zrastel isti pred očmi. Enoličnost v naravi ni mogla zbuditi novih misli. Nisi vedel, je li to bukev, ali hrast, ki je pred tabo, kajti oba sta enako ponižno zdihovala.

„Dejal bi, da se bližamo vrhu Hrušice, in da je pojenjal mraz“, je izpregovoril jecljaje Marko, kajti spodnja čeljust se mu je tresla, kakor bi orehe stresal.

„Vrh Hrušice? — jeli že zgodnja ura?“

„Dejal bi, da gremo proti jutru“.

Zopet smo molčali in voz se je enakomerno pomikal naprej. Na kučmo se mi je nabrala debela plast snega in mi tiščala glavo k tlom. Nisem mogel dvigniti premrlih rok, da bi si otresel sneg s pokrivala in vedno težje je bilo breme. Le po časi se je talil sneg na kučmi in mrzli curki so mi padali za vrat in po golem hrbtu dol. Ni me več zeblo. Celo zdelo se mi je, da prihaja toplota od nekje do mene. Prav tik voza je zatulil volk; nikdo se ni predramil, samo Marko je dvignil bič, strahoma zaupil in udaril po konjih, ki so se speli in zdirjali naprej kajti hrib se je prevalil in dospeli smo na ravnico, odkoder ni bilo več daleč do vrha.

Marko je natepal konja in neprestano kričal, kajti pošasti se je pridružila druga in obe sta drvili za nami. Nič ni bilo strahu v meni; niti z očesom nisem trenil ko sem zazrl zevajoči žreli. Še niž sem sklonil glavo in zdelo se mi je, da vodeni curki, ki mi polzijo po hrbtu, dajejo telesu neko posebno toploto. Deklino na brinju je pokrili naletavajoči sneg, in bilo jo je videti, kakor visok zamet v jarku, Marko je kričal in vihtel bič proti volkovoma. Ni bilo čuti odmeva ujegovega kričanja iz noči, samo zašumelo je po gozdu, kakor čebelin roj. Hrib se je že popolnoma prevalil in šli smo zopet polagoma navzdol. Konji sa slutili pretečo nevarnost in zdirjali po klancu dol.

Prijetna toplota se me je ovila in dejal bi, da sem zaspal. Nisem več čutil teže snega, ki se mi je množila na kučmi in dol po hrbtu. . . .

Močen sunek me je zopet predramil in zazdelo se mi je, da se je voz ustavil. Naletavajoči sneg mi je pokrili vejice na očeh in proti vsemu naporu nisem mogel odpreti oči, da bi razločil, kje da smo. Trdi sedež me je prepričal, da sem še vedno na vozu. Tedaj sem pa začul Markov glas: „Kaj bi se! trd je in amen!“

Rad bi dvignil glavo, ali pa odprl oči, pa zdelo se mi je, da leži velikansko breme na hrbtu, in moč mi je odpovedala. Markovanu govorjenju je sledilo bolestno ihtenje in jokajoč glas je vzdihnil: Zmrznil —.

Tedaj se mi je pa zazdelo, da se je odločila ledena skorja od oči in počasi sem dvignil trepalnice:

Poleg voza sta stala do kolen v snegu Marko in deklina. Marko je držal v roki nekaj, ki je bilo podobno velikemu polenu. Še više sem dvignil trepalnice in tedaj sem spregledal.

Marko je obračal poleno v roki in izpregovoril: „Trd je, kot polenovka; niti trohice življenja ni več v njem. Škoda! Mogoče bi bil še lahko kdaj vojak! Deklina ni odgovorila.

„Kaj bi ž njim? Ga bodeš li domov nesla?“

Deklina se je zdrznila in prestala je ihteti. Izginila je žalost iz njenega obraza in pazno oko bi videlo samo skrb in strah. Tedaj pa so se srečale njiju misli in oba sta se ozrla name:

kup snega se ni genil — kakor nehote je spustil Marko premrzlo dete iz rok in poleno se je zakopalo v sneg.

Marko se je ozrl name, potem pa je skočil na voz. Dekle je stalo še vedno v snegu in zrlo v tla, kjer je izginilo dete.

„Kaj bi se onegavili! — poberi, ali pa skoči na voz. Konja uže mrazi.“

Izginila je skrb iz obraza in ostal je samo strah: „Pa ta tu, kaj bo ta dejal?“

„Težko, če bo še vstal“, je zarenčal Marko in me sunil z nogo, da sem se prevalil in se je vsul sneg s kučme in hrbta po vozu. Kakor bi mi kdo odvzel velikanski zaboj z rame, se mi je zdelo in zopet sem začutil moč v sebi. Počasi sem se dvignil, otepel sneg z obleke in pogledal deklino, ki je še vedno stala nepremično v snegu.

„Se ti je li kaj sanjalo?“ se je ozrl Marko name.

„Kaj se mi naj sanja!“

„Ali naj poženem?“

Udaril je po konjih in šli smo počasi v snegu navzdol. Deklina je sedela zopet na kupu brinja in se tesno povila v veliko ruto. Visoko je dvignila glavo in nič žalosti ni bilo na obrazu. Nisem jo povprašal kam je odložila breme; niti gneva ni žalosti nisem čutil v srcu: „Ozdravljeno je srce, veliko trpljenja in sramote bo pokrila snežna odeja“, sem si dejal.

Še vedno je naletoval sneg in mraz je naraščal z vsakim hipom. Kakor nehote sem se ozrl na kraj, kjer smo prej obstali in močno mi je zaplula prej skoro zledenela kri: visok hrib je narastel naenkrat tom, kjer je bilo skrito trpljenje in sramota. Krvave lise so se razložile iz snega; čim bolj sa dirjali konji, tem bliže mi je prihajal hrib. Zamizal sem a hrib je vedno bolj rasel.

„Marko, Marko! Dekle! — ozrita se nazaj!“ Dekle se je prestrašilo in skril obraz pod plet; ne za hip se ni upalo ozreti Marko je nekoliko pridržal konja in se ozrl. „Sneg se je nako-pičil nad njim, poglej vendar dekle, poglej — in vedno bolj se nam bliža, se mi zdi!“

Marko je govoril v začetku s smehljajem — a vedno bolj se mu je širil obraz in zadnje beseda je komaj spravil iz sebe. Strah se ga je polotil in bič mu je zdrsnil z rok.

„Bliža se nam; hej, poženi konje!“

Marko je zatisnil oči in ustnice so se mu premikale kakor v molitvi. Še niže se je sklonila deklina in bolestno zaplakala. Marko se je zopet zavedel, pograbil je bič in udaril po konjih.

„Marko, Marko! ustavit, je klicala dekle, „vrnem se, da poiščem dete.“

„Brezumnica!“ je siknil Marko in udaril znova po konjih.

Jenjalo je snežiti in bližali smo se Hribu. Nebo je bilo še vedna odeto z belim pajčalonom in plavalo prav nizko nad nami.

Motna svitloba se je razlila po snežni krajini, a neba žarečega od vzhajajočega solnca ni bilo opaziti. Tamkaj nad Javornikom je plavala čudna svitloba in pregnala meglo k Sv. Duhu in Štefanovemu.

Voz je naenkrat zavil navkeber in iz goste megle smo počasi zazrli s snegom odeto vas Hrib. V zvoniku je zazvonilo k maši in žalostno je bilo čuti iz megle odmev počasnega zvona. Dekle, ki je vso pot ihtelo, se je naenkrat umirilo. Mimo cerkve je iz spoštovanja Marko konja nekoliko pridržal, da nebi oskrunil svetega kraja. Tamkaj sredi vasi je stal farovž in župnik se je ravno odpravljal k maši. Deklina je skočila z voza in si otepla sneg raz obleke. Prestopila je in omahujoč ter negotov je bil njen korak; nič pa ni bilo žalosti, nič strahu na obrazu. A oglasilo se je kesanje v srcu.

Hitela je k hiši sredi vasi, pristrigla mu pot k maši in padla predenj na kolena.

„Brezumnica!“ je siknil Marko in udaril po konjih.

JOSIP BEKŠ:

NOKTURNO.

Kako dolga je noč nocoj —
na tihem nebu zvezde goré,
ne goré, kot sveče ob odru drhté —
in lijejo dušam pokoj.

Navzgor poglej,
v plamén teh oči,
tako tujih in daljnih
in tako žalnih
brez mej.

Tako daleč — do zvezd
je ljubezen nájina
in brezupna tako
kot nema krájina:
brez sel in brez mest,
nad njo
jesensko nebo.

Kako dolga je noč nocoj
brez luči jutranje
brez upa na bodoči čas,
kot sedanje
najine sanje ...

IVAN STUKELJ:

ADELA.

Povest.

I.

Duša se mi zamišlja nazaj v mladost in Adelo vidim, to srčkano dete.

Zimski dnovi so bili.

Jutranje solnce je prodiralo skozi zamrznjene šipe v oknih in mavričasto so se po njih iskriale krasne ledene cvetice.

Mi otroci pa smo imeli od ostrega vetra rdeča in zaripljena lica. Stiskali smo se ob velikansko peč ter ogrevali od mraza otrple ude in prstke na rokah. Bili smo otroci iz trga in hribovskih vasi. Gorjančki so bili oblečeni v raševatih hlačah in kamizolah iz grobe domače volne, s cokljicami na nogah, gorjančice pa so imele kijkljice iz mezelana, kočemajke in pa visoke nogavice tudi pletene iz domače volne, mi trški fantiči pa smo tičali v ohlapnih tupatam raztrganih oblecak raznih barv, deklice v katunastih, modrikastih ali rožastih krilcih s temnimi predpasniki in jopiči.

Med nami pa je bila Potočnikova Adela. Tuje krstno ime je tako lepo pristojalo nje tudi tuji osebnosti. Bila je vsa drugačna nego smo bili mi njeni sovrstniki. Kakor kraljičica je bila med nami, na glavi se ji je blestela temna obilna kita spletena v visoko kronco. Nad velikimi, ognjenimi črnimi očmi so se lepo sprevijale enako kakor lasje črne obrvi. Kako se je pod njimi bliskalo nje oko, naj je mirno gledalo tjavdan, ali se smehljalo v porednosti, ali jezilo v srdi. Nosek sorazmeren, malo upognjen; pod njim pa ustni rdeči kakor dve podolgasti črešnjici. Polti je bila tudi temne, a po licih se ji je razlivala zdrava rdečica. Dva obilna obročasta uhana v malih rožnatih ušescih dajala sta ji še bolj tuj izraz.

Bila res ni domačinka. Rodilo jo je južno podnebje — benečansko. Kot rejenčko so jo dobili Potočnikovi, ki so imeli malo krčmo v trgu. Utopila so jim je edinka in vso ljubezen so potem

prenesli na Adelo, ki je bila res prenegovano dete. Vsi smo jo imeli radi, bila je iskra in čila, po telesu obilnejša in močnejša kakor so ji dajala leta, zato se tudini bala boja z nami dečaki. Vrlo se je branila proti nam in praskati, oh, to je znala tako izvrstno.

Čakali smo pouka. Vsak dan se nas je zbralo nad dvajset otrok v naši trški — šoli.

Učiteljeva družina, on in ona in kakega pol ducata njunih otrok razne starosti, je sedela ob dolgi s tintnimi čarami in lisami pisani mizi, ki je segala od ene stene do druge. Zajtrkovali so.

Po končani jedi in običajni molitvi pa smo mi zasedli dolge stole ob mizi. Iz cekarjev smo potegnili vsak svoj lepopisni „predpis“, stekleničico s tinto, zvezek, pero, novinci pa tablice s kamenčki. In začelo se je praskanje po papirju in škrtanje po tablicah: pisale so naše okorne ročice. Kadar se je učitelju zazdelo, pa smo začeli s poukom.

Dragi čitatelj se morda čudi tej šoli, a nam otrokom ni bilo to nič čudnega! Take, prav take šole so po vsem črnem božjem svetu, tako smo si mislili mi. Bila je to zasilna šola, kakršnih se je še mnogo nahajalo po Kranjskem pred dobrimi štiridesetletji, tuptam celo potem, ko je bila že sedanja šolska postava v polni veljavi. In naš trg se je dolgo ponašal s tako zasilno šolo.

Poleti se je večina učencev razšla, včasih nas je bilo komaj vsem do deset, a med nami vedno naša ljubezniva, poredna nagajivka Adela.

II.

Ko je Adela dosegla blizu osemnajsto leto, je nenadoma potrkala smrt na vrata Potočnikove hiše in odvela gospodarja v kraj večnega miru in počitku.

„Adela, omoži se!“ dejala je Potočnica čez nekaj mesecev po moževi smrti. „Neljubi se mi sami gospodariti, vse ti prepuštim, samo da me do smrti preživiš ter oskrbiš z vsem potrebnim. Tudi delala ti bom, dokler bom mogla.“

In Adela je bila pri volji. Snubci so prihajali. Nje otročji naravi je to prilegalo, bilo ji je v veselje, zabavo in igrabo, prav kakor razvajanemu otroku.

Slednjič pa se je odločila za Slapnikovega Petra. Bil je visok, vitek, plavolas fant. Njega pogumnost, drznost in gibčnost je bila znana na daleč okoli. Niso postavili mlaja, katerega bi on ne bil doplezal, ni bilo vranjega gnezda na smreki, ne kraguljevega na pečini, da bi ga on ne bil dosegel. Varno je stopal brez vsake bojazni nad strmimi prepadi. Skakal vam je z lahkoto čez visoke vereje, ko so si šele drugi pomišljali ali bi, ali ne. Kopal se je v najglokejši vodi.

Bil je izučen tesar. Ko so zgradili hiši ali kozolcu novo vstrešje, postavil se vam je Peter na glavo na vrh slemena.

Vse je pričalo o njegovi veseli naravi. Kadar se je smejal, bilo je to tako pristrčno, da bi se človek skoro bal, da se mu obraz roztali od smeha.

Znal je igrati na harmoniko. Kadar je zasviral oni napev, da se je v taktu samo smejal s „hahaha“, kimal z glavo, odpiral in zapiral oči, natezal usta, prlpogibal se z životom, stresaval z rameni, potem je potegnil za seboj v smeh vse pričujoče, da so se vili od krča.

Otročja narava Adelina je zahtevala zase tudi tega velikega otroka, ki je imel navzlic svoji pogumnosti in drznosti mehko srce kakor vosek.

Potočnica se je protivila nekaj časa tej zvezi.

„Ali, mamica, Peter je dober in vesel človek, in imam ga strašno rada.“

„Torej, pa bodi srečna ž njim!“

In poročila sta se. Prav po otročje sta vživala svojo srečo.

III.

Črez dve leti potem pa je v našem trgu zaplulo novo življenje. Odprli so premogov rudokop. Knapje, domači in tuji so vrveli po naši ozki dolini. Ob nedeljah in praznikih je zadivjala razposajena živahnost, jedlo in pilo se je, prepevalo in plesalo po krčmah. S tujimi delavci so prišli tudi furlanski zidarji, ki so stavili razne rudokopske zgradbe. Med krepko ali pa tožno zveneče pesmi naših fantov v lepih nočeh so silile mehke, poskočne, a melodijozne laške popevke.

Pogostni so bili tudi prepiri in pretepi po krčmah med našinci in inorodci.

Petru je prospevala krčma. Malo hišico je prezidal in povišal v nadstropno hišo. Vedno je imel dosti pivcev in delavstvo je hodilo k njemu na hrano.

Izmed Furlanov je posebno pozornost vzbujal zidarski mojster Fernando Vanino. Krasen mož, bližal se je nekako tridesetim letom. Ko je takole ob nedeljah stopal po trgu s svetlimi visokimi golenicami, z zlato verižico na telovniku, s prstani od blestečih brilantov na prstih, se je marsikatero naše deklet oziralo za njim, ugajal ji je, a bala se je njegovega tujstva. Te oči so bile prežarovite, bujno kodrasti, skoro na modro se spreminjajoči lasje in enako temna polna brada so preveč senčili njegovo sicer nenavadno krasno obličje, da bi se ji srce razvnelo v ljubezni.

Čudovito hitro se je navadil naše govorice. Bil je odslej po krčmah vesel družabnik. Radi so ga poslušali ter se smejali, ako je po naše kaj napačno povedal ali po svoje zavil. Priljubil se je našim doslej boječim dekletom in lovile so z gorečimi očmi njedovih iskrih pogledov, a on se je delal, kakor da bi ne videl, ne vedel in ne čutil nič.

S zavistjo pa so opazile kmalu, da njegove oči sevajo lju-bezen le lepi — ženi Adeli. Še več, videle so tudi, da Adela le

ž njim rada pleše. Ta črno kodrasta glava lepěga Italijana, kako ljubko je pristojala k glavi Adelini, ki je bila videti, da komaj zmaguje težo kit, spletenih v visoko krono. Adela je plesala lahkejšje in prožnejše od naših deklet, pretakala se je po nji žarna kri solnčne Italije. In oči obeh! Kako so si medsebojno odbijale ogenj, a zopet ga posrkavale v se!

„To bi bil lep par!“ je rekla ena izmed plesalk k svoji tovarišici.

„Saj je lep par!“ je ta odgovorila, hudomušno povdarjajoč besedo „je“.

„Italijanska kri vleče vkup!“ rekla je tretja.

Vanino pa je ravno sklonil glavo k nji in šepnil ji nekaj besed na uho. Adela se je zasmejala, opazivši pa, da se ljudje ozirajo v njo, zresnila je takoj lice, kmalu prenehala s plesom ter odhitela v kuhinjo.

In Peter ni bil in ni mogel biti slep za vse to, ker na uho so mu udarjale tudi razne govorice.

Kolikrat se je namenil, da bo z njo govoril resno besedo, kar pripovednjejo o njej zaradi Vanina.

Včasih mu je celo zavrela kri, da je sklenil: „Še danes moram resnici do dna.“

„Malopridnica,“ zakričim, „ti ljubiš. Vanina, mene zaničuješ! Hočeš li tajiti?“

„Ne“, mislil si je zopet, „ona ne bo tajila, temveč brezstidno priznala: „Da, imam ga rada, samo njega, saj je mojega rodu!“

Kako naj prenese to strašno resnico? Pri tej misli mu je hotelo teme razpočiti nad vročimi možgani, vrela kri brizgniti iz srca. —

To grozovito resnico zvedeti, pa je odlašal in odlašal. Bogu bi bil najrajše prepustil to razloko.

Poskušal pa jo je čitati z njenega obraza, pa je ni mogel. Včasih se mu je zdelo, da Adela sama čuti, kaj se deje v njegovi duši, pa iz same otročarije ga pusti trpeti. Igra se ž njegovim srcem.

On pa je trpel, silno trpel, njo pa ljubil strastneje in strastneje.

Bil je zopet ples neko nedeljo. Peter je igral harmoniko, mrko in žalostno je gledal tja v nasprotni kot, nič se ni menil za plesoče pare. Kmalu pa je v divjem vrtincu zapazil, Adelo s tem prokletim Italijanom. Z očmi je sledil njej ter lovil nje pogled, a uloviti ga ni mogel.

Zdajci se sklone Italijan z glavo nižje k Adeli. Glas harmonike je mahoma presekan. Tresk — in raztreščena je obležala harmonika ob steni.

V tem trenutku pa je tudi izginil Peter skozi duri. Kakor blazen je hitel črez sadni vrt, dalje v holmec nad trgom. Glasovi iz njegove krčme so postajali glasnejši in glasnejši. Krik, vik in trušč se je večal in večal.

„Morda se tepo za čast domače žene proti drznemu tujcu — usiljivcu?“ — —

„Ubijte ga, ali ga ubijem jaz!“ siknil je skozi zobe in stisnil pesti. — —

„Ubijem ga, prav gotovo ga ubijem!“

V gostilni pa je bil le prepir in majhen pretep.

Zvečer pa se je priplazil Peter tiho domu. Ko so se razšli vinjeni gostje, našel je Adelo samo, slonečo ob oknu. Tedaj pa je prisedel k nji, svoji ljubljeni ženi, položil ji desnico okoli vratu, privleč jo tesno k sebi in pritisnil strastno ustni na nje lice. Peter je začutil pekoče solze v očeh in te so padle Adeli na lice. Potem pa je zasuknil nje glavo proti luči in gledala sta si iz oči v oči.

„Adela, ali me imaš še rada?“

„Kako si otročji!“ rekla je, uprla je vanj svoje lepe oči, bile so iskrene, a obenem žalostne.

„Res, otročji sem!“ in njegov pogled je švignil na razbito harmoniko.

Potem pa je iznova jel ljubkovati svojo Adelo, ki se mu je še tesneje privila ter ihtela bridko.

Bil jima je krasen večer.

Ko bi mu sedaj govoril ves svet, da ga vara njegova žena, sprl bi se bil z vsem svetom.

IV.

Tako nenadna in grozna smrt je pregrudila ves trg in okolico.

„Sokolje oči je imel Peter, ti pravim, z vrh zvonika je videl, ko je pri njegovem domu objel njegovo ženo ta prokleti Italijan. Čudno bi bilo res, da bi se mu pri takem pogledu ne zvrtilo v glavi!“ tako je govoril sosed izmed gruč, ki so se preplašene zgrinjale po trgu ter se zopet razhajale.

„Kaj? Žalosten je bil, ko ga je Adela jela prezirati. Saj je otožen in obupan lazil okoli skoro pol leta. Iz obupnosti se je pognal sam z zvonika!“ zavrnila ga je gostilničarka iz trga, ki je bila gorka Adeli zaradi bolj idoče obrti v Petrovi gostilni.

„Ah, kaj si ljudje vsega ne domišljate! Lestve ni imel pritrjene na zvoniku, ker je bil vedno drzovit. Lestva mu je izpoddrsnila in v padu se ni mogel več uloviti. Z življenjem se je igral in igro plačal s smrtjo.“

„Bog mu daj večno luč!“

„Da, res drzen je bil.“ govoril je nekdo drug. Pred nekaj leti je bilo treba tudi nekaj streho popraviti na zvoniku. Seveda, tačas je bil še neoženj. Kaj ti je učinil? Harmoniko je vzel s seboj na zvonik in sedel je ob rob strehe in tam nam je zaigral koračnico, mi pa smo spodaj poslušali in sapa nam je zastajala. Nu, tedaj je srečno odletel. Kaj pa ima sedaj za vso svojo koražjo?“

Tako so govorili, ti glasno, drugi polglasno, pritajeno, skrivnostno, sumili to in ono o vzroku Petrove smrti.

Gotovo je le bilo, da je bil ubogi Peter res mrtev in da so ga vsi pomilovati radi njegove strašne smrti.

Na zvonik je bilo treba postaviti novo vstrešje. Peter je prevzel to delo. Niso še raztrgali vsega starega tramovja, ko Peter pretresljivo zajekne: „Jezus, Marija!“ . . . ter z lestvo vred zdrkne z zvonika. Z razbito glavo in polomljenimi udi je obležal. Ni ga bilo poznati, tako je bil razbit.

Veliko ljudi pa se je jezilo nad Adelo zaradi ljubkovanja z Italijanom.

„Italijanska kri vleče vkup. Boš videla, Vanino in Adela bosta še kdaj mož in žena. Morda celo kmalu, boš videla,“ govorila je Hacinka skrivnostno svoji sosedi.

In Adela?

Od bolesi je rjula, pulila si lase. Kadar jo je popadel jočni krč, prejokala je po cel dan brez prenehljaja.

Preobila bol jo je vrgla na bolniško postelj. In le nje čvrsta narava ji je pomogla kvišku.

Neizmerna toga ji je po obrazu začrtala nove poteze. Bila je še vedno krasna, da, čarovitejša, zapeljivejša.

Vanino pa je vstrajno zasledoval lepo vdovo.

Ogibala se ga je.

Nekega dne pa jo je zalotil samo doma.

Nje duša je zadivjala. Kakor bi se bila osvestila svoje krivde, da je igrala s srci. Polastil se je je divji obup, planila je proti njemu in z močjo, ki je lastna obupnosti, ga je pahnila od sebe.

„Proč, vi Italijan, proč, ven iz moje hiše!“

Vaninu pa je kri zavrela. Divje je zasuknil oči, zaškrtnil z zobmi, zaklel po italijansko.

Adeli se je zazdelo, da jo v tem trenutku zmane v svoji jezi.

Uprl je iznova svoje oči v njo in krasota te žene v njenem srdu ga je ukrotila. S ponosnimi koraki zapustil je sobo.

Pri Adeli pa so se oglašali snubci bogati, mladi in vdovci, kmečki in gosposki, pa vse je odklonila. Rekla jim je, da se ne bo nikdar več možila. Kdo bi to verjel tako mladi in lepi vdovi.

In Vanino tudi ni hotel odjenjati. Mirno je zahajal še dalje v njeno gostilno, kakor bi se ne bilo ničesar zgodilo. Za cela omizja je plačeval pijačo. Pil pa je tudi iz obupnosti. Nič več ni hodil tako izbrano oblečen. Ljudje pa so pripovedovali o njegovih velikih dolgovih.

Toda Adelo je še vedno zalezoval.

Nekega dne pa nastane v Adelini gostilni velik prepir, ki ga je bil povzročil Vanino. Bil je pijan.

Adela mu ponovno ukaže, da se naj odstrani. Nekateri pa so začeli rabiti silo proti njemu. To ga pa razjari, potegne revolver ter slepo ustrelj tjavdan po sobi, skoro bi bil zadel Adelo. Krogla ji je prifrčala mimo glave. Onesveščena se je zgrudila.

Medtem pa je žandar uklenil razjarjenega Vanina ter ga odgnal.

Pri sodnji pa so spravile priče na dan, da se je Vanino šestokratizrazil, da ustrelil Adelo, ako ne bo uslišala njegove ljubezni.

Zaradi nasilstva in grožnje je dobil Vanino večmesečno ječo in kot inozemec je bil izgnan črez mejo.

Drzno pa je poskušal zopet na Avstrijsko, a oblast je imela pazno oko, zasačila ga je vsakikrat, potem kaznovala ter zopet pognala v Furlanijo.

Tedaj pa je bil že silno zanemarjen.

V.

Poletje je bilo.

Stara Tomažacka v Tuhinju se je nekega jutra silno prestrašila. Komaj se je še svitalo, bilo je še mnogo pred peto uro. Stopila je iz veže, da gre nakrmit svojo kravico. Nasproti ji je prihitel žandar.

„Prosim, mati, dajte mi malo vode.“

Ženka stopi nazaj v vežo ter mu poda vrč z vodo.

„O gospod, kako ste upehani.“

Žandarju je pot lil s čela, kar kap na kap.

V treh dolgih požirkih je izpil vodo.

„Hvala lepa, mati!“

Preskočil je plot ob senožeti in že je bil na cesti ter je drevil dalje.

O mraku tistega dne pa so se s čudom in strahom ozirali ljudje v dolgo shuljeno in v razcapano obleko opravljeno moško osebo, ki jo je žandar gnal proti vasi Špitaliču, ki je bila oddaljena eno uro od našega trga.

Uklenjenca so kmalu spoznali.

„To je Vanino.“

„Vanino, Vanino je to?“ so se čudili ljudje, ki so ga poznali.

„Da, da res, Vanino je.“

„Saj res, to je njegova dolga brada, pa osivel je, zelo osivel.“

Vanino pa je stopal z drobnimi negotovimi koraki. Klobuk je imel potisnjen v čelo. Lasje in brada so mu bili razmršeni, ni se oziral v nobeno stran, mrko je gledal tja pred se na cesto.

Ljudje so ga pustili z mirno dušo mimo, samo ugibali so, kaj je učinil.

Nekateri so rekli: „Za italijansko mejo ga poženo, saj ne sme več v naše dežele.“

Nu, ne dolgo pa jim je od srda zavrela kri, ko so začuli grozno novico.

Ko bi bil zdaj pred njimi, iztrgali bi ga bili žandarju iz rok, raztolkli na kose. Tako jih je razburilo njegovo grozodejstvo.

Posrečilo se mu je, da se je zopet priklatil na Kranjsko. Žandarmerija je bila obveščena, a takrat se ji je znal izmuzniti. Zalotili so ga prepozno.

Drzno kot vandrovec je vstopil v Adelino gostilno. V nasprotnem kotu sta sedela dva pivca. On pa se je vsedel k peči za vrata.

Ta se kmalu odpro.

Adela vstopi — — — grozen vsik . . .

Adela se zgrudi na tla — tok krvi zavrvi po tleh.

Zabodel ji je nož v srce.

S satanskim grohotom in italijansko kletvico prestopi Adelino telo, ki je utripalo v zadnjih vzdihljajih, ter izgine skozi duri.

Izvršil je osveto, ki jo je nosil leta in leta v srcu, upropaščen in uničen.

* * *

Živim v tujini, duša pa se mi zamišlja nazaj v domačijo, v otroška leta.

Zimski so dnovi.

Jutranje solnce prodira skozi ledena okna, demantno se iskre ledene cvetice s krasnimi peresci, ki jih je nadihala priroda — umetnica.

V šoli smo. V gruči stojimo otroci ob velikanski peči. Med nami pa stoji Adela, kakor mala kraljičica, solnčni žarki se upirajo v njo, osvetljajo ji visoko krono, spleteno iz obilne kite las.

Nje žarovito veliko oko zre tako hrepeneče v daljavo za — srečo.

In srečo doseči, *mora* to krasno ljubeznivo dete!

Mora, mora . . .

ZVORAN ZVORANOV:

SAM NE VEM . . .

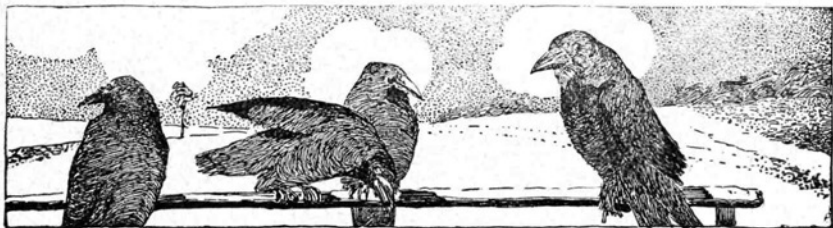
Sam ne vem, zakaj se te boji
in zakaj srce po tebi mrje,
to srce nespametno vse dni.

Saj predobro vem, da jaz ne smem,
da ne smeš več ti nikdar ljubiti —
vendar nate mislim dan za dnem.

In strmim ves v tisto blaženost,
ko na veke sklene in razdruži
en trenutek sam dveh src skrivnost,

drugo drugemu ustvarjenih,
od usode in ljudi za srečo
za življenje vse prevarjenih.

FRAN BOLKA:

ZASNEŽENA KOČA.

Med gorami, v globokem grabnu je pred davnim časom postavil samotno leseno kočo in je živel daleč od drugih ljudi tuj človek, ki mu nihče ni vedel imena in nikdo znal za rod njegov. Sam je živel svoje samotno življenje in z nikomur ni govoril; prišel je v vas kupovat sol, kavo in take drobnarije, nikoli pa ni začel pogovora in tudi nikomur odgovarjal če ga je kdo nagovoril. Ljudje so uganili, da ni naše vere in ne našega jezika, kajti nikoli ni prišel v cerkev in naš jezik je slabo govoril. Vaški župnik je rekel zvedavim babnicam, da naj ga spoštujejo in lepo pozdravljajo na cesti, sicer pa puste na miru in naj ga ne vlečejo skozi zobe. To je babnice potrdilo v mnenju, da mora biti velik gospod, mogoče še bolj učen kot župnik sam, če jim ga tako priporoča. Tudi so pričele misliti, da je naše vere, ampak da zaradi kakega greha ne sme preko cerkvenega praga in da se pokori za ta svoj greh. Mesto da bi ga spoštovali so se ga pričeli bati in naposled je bil strah vaškim paglavcem...

Pretekla so leta in samotar je umrl in župnik ga je pokopal na blagoslovljenem delu pokopališča in to je bil nov dokaz, da je bil naše vere, ljudje pa so ga kmalu pozabili. Koča je ostala prazna in ljudje so se je ogibali...

Tako je stala koča več let in nihče se ni naselil vanjo, celo miši so pobegnile, ker niso našle živeža v koči. Divja ptica je morebiti gnezдила pod njeno streho, ali nihče je ni šel iskat in preganjat, živel je v takem božjem miru kot pred leti kočin gospodar... Zgodilo pa se je, da je na vasi priletel vdovi pogorel dom in tedaj se je preselila s svojo petnajstletno hčerko v kočo v grabnu in je tam živel ž njo do svoje smrti. Ko je umrla, objokovala jo je hčerka celo leto, potem pa je živel tiho in sama zase v koči in ni zahajala med ljudi. Ostajala je v grabnu tudi pozimi, čeravno so jo vabili vaščani, naj se preseli k njim v vas, kajti lahko se dogodi, da jo zapade sneg in potem bi morala umreti od gladu. Ona ni marala h njim, ker je hotela živeti in umreti tam kot njena mati.

Prišlo pa je kot so govorili vaščanje. Začelo je snežiti takoj po Vsih svetih in je snežilo cel teden neprestano. Pota so bila pokrita z debelo plastjo snega in vaščanje so komaj napravili gazi od hiše do hiše, na zasneženo samotarko v grabnu ni mislil nihče . . . Samotarka je sedela pri oknu dannadan in ni mislila na beg. Mislila je samo na smrt in se je tudi pripravila nanjo . . .

Tedaj pa je nekega večera potrkalo na vrata in ni nehala trkati dokler ni prišla odpirat. Pred vrati je stal tuj človek, ves premrt in osnežen do vrha. Poprosil je zavetja in ona mu je dovolila vstop. Ko se je otajal in ogrel, je povprašal.

„Kje sem?“

„Zdaj ste v varnem zavetju,“ bil je odgovor.

Potem je bil spet molk, mogoče celo uro kajti nobeden ni hotel nadlegovati drugega. Ko je tako prešla ura, povprašal je tujec nanovo.

„Kako ti je ime?“

„Ime mi je Marija.“

„In kako, da si tukaj v tem grabnu, sama daleč od ljudi?“

„Zato ker hočem tako, ker se mi dopade tako na samoti.“

Ali ob takem času, ob nevremenu in zimi. Lahko bi tu ostala zavedno — zmrznila bi, ali pa se zadušila, če bi zapadel sneg preko strehe. Lahko bi tudi umrla od gladu.“

„Ni me strah vsega tega. Če moram umreti take smrti, kot pravite, umrjem naj. Tukaj je umrla moja mati, naj še jaz.“

Tujec je vstal od peči in hodil po sobi; pogledoval je Marijo, ki je še sedela pri peči in tudi gledala za njim. Lahka rdečica je bila na njenem licu in vprašujoče so gledale oči . . . Tujec pa je obstal naenkrat pred njo in ji pogledal naravnost v oči, položil ji je roke na rame in ji je pogledal v lepe plave oči. Marija ni trenila. Roka tujčeva je bila mrzla in občutila je Marija ta mraz ali delo ji je dobro.

„Marija, ali bi hotela umreti z menoj?“

Pogledala ga je začudeno in ni odgovorila njegovemu vprašanju.

„Zakaj se čudiš?“

Prisedel je k nji in ji položil roko okoli pasa, z drugo pa je prijel njeno, ki je bila mehka in bela.

„Zakaj se čudiš? Poglej, v čumnati ne hraniš mnogo zaloge in h ljudem ne moreš — morala boš torej umreti.“

Marija se ni premaknila.

„Kaj nisi že davno slutila, da pridem in bom s teboj do konca. Reci, kaj nisi slutila?“

„Slutila sem.“

Tedaj ji je postalo čisto jasno, da je slutila, da celo zagotovo vedela, da pride nekdanj in da ostane pri nji do konca dni. Zato tudi ni hotela v vas. In, glej, nocoj se je izpolnilo kar je slutila že tako dolgo.

„Glej, Marija, vedel sem, da me čakaš in zato sem se napotil, ker nisem hotel, da bi čakala predolgo in bi bilo hrepenenje prazno in brezuspešno. Sanje so se morale vresničiti in danes so se vresničile tako, kakor je bilo pisano od nekdaj . . . Moj dom je daleč, ali vedel sem vendarle, da si ti tukaj in da sediš pri oknu ter gledaš v svet in hrepeniš. In zastonj nisi hrepenela . . .”

„Poljubi me, če me ljubiš.”

In poljubil jo je na čelo, kajti hrepenenje ni smelo biti utešeno prvi hip, ker potem bi izginila lepota . . .

„Zakaj nisi hotela med ljudi? Ali zdaj veš? Veš. Vidiš do danes, do nocoj nisi vedela tega, ker ti ni povedal tega nihče, sama pa nisi mislila na to. Resnica je bila namreč skrita tvoji duši dokler nisem stopil jaz v to sobo in ti je nisem razložil. Zdaj ne bi ostala več tu, ker tvoje hrepenenje bi bilo izpolnjeno in odšla bi proč odtod in se ne bi povrnila. Ali odtod ne pojdeš, tu namreč umrješ, ker tvoja čumnata je prazna, zunaj je sneg do strehe zapadel to noč nocoj . . . Kaj ne veš, da je že jutro? Tako hitro namreč mine čas, ko je utešeno hrepenenje in postanejo sanje resnica . . .”

„Poljubi me na ustnice, če me ljubiš in da bo utešeno hrepenenje.”

„Ali, Marija, samo še en dan in potem umrješ . . .”

Ni je poljubil na ustnice, kajti sicer bi takoj prenehala lepota; prenehalo bi biti srce in izplavala bi duša.

„Marija, kaj me ne poznaš? Ali me nisi videla še nikoli? Ah, saj res! Nikoli me še ni bilo pri tebi, kajti ko ti je umirala mati in sem stal ob njeni postelji, bila si ti v gozdu in si nabirala suhljad za v peč . . . Nisi me videla še, zato me ne poznaš. Ali naj ti povem svoje ime?”

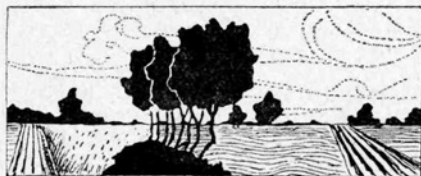
„Vedi ga sam; ali poljubi me na ustnice, če me ljubiš in da se vresničijo sanje.”

„Povem ti svoje ime in tudi poljubim te na ustnice . . .

Jaz sem — življenje do konca sveta, potem pa tudi jaz umrjem, jaz sem Smrt.”

„Beži . . . ne poljubi me na ustnice, jaz hočem življenja . . .”

Ali tujec je poljubil Marijo na ustnice in je odšel . . . Pogledala je za njim, ali zaprle so se oči in umrla je tisti trenotek . . .

BORIVOJ:

AKO BI SMEL.

Pesem zapel bi vam,
pesem glasno,
da bi odmevalo
v dol in goró.

Pel bi oj bratje vam
o domovini,
ki jo zatirajo
tujčevi sini.

Zraven zapel bi vam
pesmico slavno,
o zlati svobodi,
zgubljeni davno.

Pel bi o rodu vam,
ki le trpi,
in za katerega
pravice ni.

Rad na Triglavu bi
to vam zapel,
vsi da bi slišali,
ako bi — smel.

VOJKO:

PREPOZNO.

Kaj bila meni je pomlad,
z vsem svojim cvetjem?!
Kaj bil mi čas je mladih nad,
z veselimi petjem?!

Le sanje hipne, ki zbeže! —
In bridkih vseh spominov sila,
vse misli solze govore:
Kak daleč cilji, blizu je gomila!

JANKO LEBAN:

O, NE POVEŠAJ MI OČIJ . . .

O, ne povešaj mi očij,
če moj pogled se s tvojim vjame,
nebeški je trenotek záme,
prelestnih me spominja dnij.

Saj švigal tudi takov žar
v očeh je ljube mi nekdanje,
ki v grobu spi zdaj smrtno spanje,
posvetnih rešena prevár . . .

VASOVANOV:

ZADNJI ...

O bajtaraci Tonki bom povedal. Umrla je že reva in samo nizko, sesuto kočo je pustila za seboj na svetu. In ravno zato jo imam v mislih: umrla je tako siromašna, nesrečna in sama; dobro bi pa le bilo, če povem, kako se ji je nakrižalo trpljenja in kdo ji je priklinal smrt... In še posebno: ker v tem čudno namešanem svetu se zgodi marsikaj podobnega. Na eni strani so ljudje — neusmiljeni in zlobni; dobrim pa je dal Bog premehko dušo in premalo moči za današnje čase...

Sicer pa prosim: sodite!

* * *

Tistikrat je bila bajtarica Tonka že vdova. Imela je nesrečo: zgodaj je izgubila moža in zgodaj tudi zobe... Za možem so ji zakopali leto pozneje že staršega sinka Pepčka.

In od njegovega pogreba je prinesla Tonka nazaj v bajto še bolehnega petletnega Cirilčka v naročju. Revček je bil grbav, leva roka mu je visela mrtva ob telesu in tudi drugače je bil ves slaboten in nadložen.

„Mati, mati, v posteljo!“

Cirilček je zajokal. V bolestni hitrici so mu kipele prsi, stresalo ga je, obrazek se mu je napel, skozi nežno, prosojno lice so se mu narisale slabo rdeče pege od podplute krvi.

Visoko so se mu odprle veke — navadno je gledal napol miže — in vlile so se mu solze v oči, ki so se vtapljale v njih. Med jokom s solzami vred se mu je odtrgal nekje globoko vzdih bolesti.

„Mati, boli...“

In nič...

Z desnico je odgrnila Tonka posteljno odejo in položila Cirilčka na blazino. Tako ji je bilo: izgovoriti ni mogla besedice, da bi ga potolažila, čeprav ji je bilo tako silno vroče v duši od ljubezni: Cirilček moj... le počakaj, zaspal boš in zjutraj te bom poklicala — in boš zdrav. Pobožala bi ga po teh vdratih ličecih, pritisnila bi ustne k njegovim — in ne izpustila bi ga iz objema.

Ali ob samih mislih je zatrepetala, zadrhtela in je čutila veliko. In ga ni pobožala, ne poljubila in ne objela.

Cirilček je ležal ves nakupu, dihal je hitro in veke so mu skrile pogled na mater.

Ni ga mogla gledati Tonka. Samo vzdihnila je iz globočine, ki se je v njej nakapljalo že toliko skrbi in neznanskih bridkosti. Ni, da bi mislila.

V kuhinjo je stopila, naredila ogenj in pristavila lonček mleka za Cirilčka. Pa nični se zamotila, premagalo jo je. Na obe roki se je naslonila čez ognjišče in je jokala in zdaj pazdaj je padla solza na plamenček ob kraju in zgorela v njem...

In Tonkine tihe in skrite žalosti je bilo vedno več.

Od dne do dne je pešal Cirilček, Smrt se je bila že privadila Tonkine kočee, zato je vstala v nji in počakala Cirilčka.

V lepem majnikovem večeru se je poslavljalo njegovo življenje.

Zadnjič je odprl trepalnice, za hip so se mu zasvetile oči, mater je pogledal pa samo za trenutek in pogled mu je vtonil v solzah, ki so mu zalile oči.

Mati je sedela ob robu postelje. Nehote in silno je sklenila roke, prsti so se zalomili med prste. Pri srcu jo je stisnilo takrat in v glavi je čutila slabost in omedlevico, ko ga je pogledala zadnje trenutke. Oči so se ji najokale.

„Moj Bog — Ti veš: če ga nisem ljubila. In sodil boš: če nisem trpela in ne bi vsega dala zanj . . .

To je prišlo Tonki takrat: Cirilčkov obraz se je zjasnil, kakor solnčno pomladansko jutro in ustnice so mu sladko zapele:

„Mati — angelci . . . joj lepi angelci . . .“ Njegova smrt je bila to.

In v bajti je bil spet mrliček. Še v poznem jutru so videli ljudje lučko v Tonkini bajti. Zato so sumili brž: je pa nemara že spet mrlič.

Zmajali so z glavo in stopili v kočoo pogledat, če je res. In je bilo tako.

Tonka, vsa razjokana in po licih oprana od solz, se ni zganila od mrliča.

Ljudje iz vasi so prihajali, stopili k nji in jo spraševali, kakor imajo navado ob takih časih.

Ali Tonka jim ni zmogla dati besede, kaj še celega odgovora.

„Bog je hotel . . . je vzdihnila včasih. In ljudje so kimali in zmajevali in odhajali spet.

Seveda je prišla tudi stara, gluha Cila, ki je tudi živela v eni vaških bajt — pa bolj niže v vasi. V svojih trdnejših letih je bila potovka in zraven je tudi nosila pisma s pošte. No, na starost je Cila precej oglušela. Pozabila pa še ni, česar se je priučila iz življenja po cestah. V vasi je bila za tisto, ki prenaša besede. S tem poslom je na stare dni bolj na lepem beračila.

Kjer so imeli krst in vse, kar je od krsta do mrliča v hiši — povsod je šla in sploh: kar se je zgodilo v vaseh okoli — ji ni odšlo.

Takrat se je malo obrnila po bajti in kolikor je mogla, je odprla mežave oči. Oprla se je ob palico in drsala po izbi bliže h Tonki. Zraven nje se je vsedla in začela z visokim, vpijočim glasom praviti.

„Veš Tonka, bolje je, da ga je rešil. Bog . . . hm . . . hm . . . nič hudega to. Le težave bi imela ž nim, ker je bilo pohabljenost in nadložnost . . . Prav je, da ga je vzel Bog, zahvali ga Tonka. „Poglej, kako lep bel angelček je vendar.“

Tonka je bila tiho, a se je užalostila še bolj.

Pomisli tista Markuševa ima že petega otroka. Kako jih bo le živila. Pravim: še kradla bo, še, kakor so govorili, da je že . . . Oh taka . . .

Na široko je govorila in tiščala vanjo, ko sta ostali sami.

Ali kako bi se mogla vplesti Tonka v njene besede, ki je iz njih čutila novo žalost in še hujše bolečine. Molčala je in se zamislila v svoje lastne misli, še prikimala in gluhi Cili in njenemu pripovedovanju.

In Cili to ni bilo po volji. Čudno je namežiknila in prenehala. Kakor zlobno se je nasmehnila. Tonka jo je takrat pogledala a Cila je brž skrila tisti nasmeh: slinje si je obrisala z usten. Po izbi je pogledala naokrog in v roko vzela palico, ki jo je bila prislonila h klopi . . . — Večkrat je bila Cila čudna, posebno, kadar ji ni ugajalo.

Brez besede je vstala in šla. Med vratmi se je še ozrla nazaj v izbo in se zlobno nasmehnila in njeni pogledi so bodli, njene in Tonkine oči so se vjele. . . .

Cila je zakašljala in hitro zaprla vrata. Tonka je pa imela druge misli potem . . .

* * *

Iz malenkosti je prišlo in že ni moglo biti drugače.

Samo, kadar je morala je šla Tonka v vas, In še takrat je srečala ženske, malo pozdravila jih je in šla mimo. In v teh hipih že je vjela iz njih oči izrazit pogled in za hrbtnom je že razumela tiho besedo, nikakor ne njej namenjeno.

In nič več — samo to je bilo dosti, da se je začelo v Tonki izpreminjati duševno življenje. Ni več imela miru. Sredi poti, ki je peljala v vas, je obstala se obrnila in kolikor je imela hitrice, hitela v bajto nazaj.

Odslej je ostajala zmir doma v bajti, ki ji je bila pa tudi že vsa prazna in silno, silno zapuščena, kakor duša njena.

Do mrakú navadno je čakala doma. Sedevala je za mizo, oprta skozi okno je gledala proti nebu. In kadar je zadrhtela prva zvezda, ki je Tonki vselej posvetila v lepo misel in je čutila v nji srečo, ki ji je še ostalo toliko, da je mogla komaj živeti še. Takrat je vstala od okna in šla iz bajte.

Čez vse nebo so že blestele zvezde, ko je je Tonka vračala slednji večer sem od pokopališča. Za vasjo je šla, in ji bilo treba mimo hiš, samo toliko: ob plotu Jakopovega vrta pred hišo je morala.

Ravnotam mimo je prišla in nekaj se ji je zazdelo, zato je obstala in se naslonila h kolu. Čutila je, da govori stara Cila z gospodinjo.

Resnično se je zbala Tonka njenega visokega, vpijočega glasu. Brž se je spomnila, tiste žalostne zgodbe v svoji bajti. Zato se je bala tako silno njenega glasu — a vendar je hotela slišati njene besede. Zdelo se ji je že, kaj govori . . in je tudi

lahko razumela: Cila je bila glasna in Tonki je zraven dosti po magala tudi prenapeta domišljija.

Cila je pravila Jakcovki:

„Nič je ni videti, še prikaže se ne iz bajte. Pravim vam: slabo vest ima...“

Malo je potihnila glasna govorica, gotovo je pripomnila h Cilinim besedam Jakcovka, ki je ponavadi govorila čisto tiho.

„Kaj mislite, mati Jakcovka, marala ni tega ubogega, nadložnega otroka — in že od nekdaj. — Neumna je bila gosposka, da je ni zaprla, ko ji je povozilo otroka, da je bil ob levo roko. Neumni pravim, da je niso zaprli, take — brez srca...“

* * *

Spet je bila Tonka v bajti in sama v izbi in nihče in vedel, kaj dela sama. Zagnila si je okna, da bi nikakor ne prišlo komu v oči njeno nesrečno življenje in trpljenje.

Resnično se je zgodilo tako: popolnoma se je izločila iz življenja, ki ga niti razumela in več. V domišljijo ji je prišlo, da mora živeti zato, da Cila govori o nji in njenem Cirilčku skozi vse vasi po vseh hišah, kamor pride. Cilin kruh je to.

„Neumni, pravim, da je niso zaprli, take... brez srca...“

To se ji je tako globoko zmešalo v dušo, da ni imela več čiste misli

Obsodila se je, da mora pozabiti vso tisto veliko ljubezen, ki jo je čutila in gojila za svojega zadnjega otroka — nadložnega Cirilčka.

Zgodilo se je: Tonka ni več z zadnjim, edinim hrepenenjem še — čakala ob oknu prve zvezde, ker se je tudi obsodila, da ne sme na pokopališče ob grobove nikdar več... In tudi Cile ne sme več slišati.

V svoji temni, zapuščeni bajti je ostala. Strašno duševno trpljenje se je zvezalo z njenim obupnim življenjem, ki ni imelo več moči.

Taka je bila govorica: da je reva zadnji čas popolnoma zblaznela...

ALI ROŽA ŠE ŽARI?

Ali roža še žari,
v vrtu še cveto resede?
Kje so ljubice oči,
kje presladke so besede?

Dolgo, kar je slavec pel,
rdeče rože so umrle —
ah, nikdar moje oči
te ne bodo več uzrle.

VRHOVAN:

CERKOVNIK FACITER.

I.

Cerkovnik Faciter je sedel pred svojo hišo. Motno je gledal in obraz mu je bil zaripel od pijače. Tam ob cerkvenem zidu se sprehajal kaplan, v roki brevir.

Faciter ga je zagledal in pomislil. „Glej, tam hodi, pobožno gleda in moli! In ljudem pridiguje v nedeljo, ne pijte, ampak delajte in molite. Sam naj gleda! Piješ, mi je rekel zadnjič; prav je če pijem v tem prokletem gnezdu, vsaj preganjam dolg čas.“

Tedaj se je kaplan obrnil in pogledal cerkovnika. In cerkovnik je bil v zadregi in stopil je v hišo.

Žena Kata je sedela ob ognjišču in lupila krompir. Pogledala je temno in rekla:

„Tako. že zopet si ga! Ti piješ, kaj ne, in jaz naj delam; na polji naj se trudim, ko ti sediš v gostilni! Bog, ti sam veš, kaj sem zakrivila, da si me takó kaznoval!“

Kata je zazdihnila.

„Molči, žena,“ se je obregnil mož, šel v sobo in zaloputnil duri. Sedel je k oknu in premišljal.

* * *

Po cesti je prišel tedaj mimo dolg študent. Naočnike je imel, črn, dolg klobuk in dolgi lasje so viseli ob čelu. Prišel je na počitnice k sestri učiteljici. Zagledal je Faciter študenta in se razveselil. Kajti rad je občeval cerkovnik z učenimi ljudmi; pomenil se je z njimi o slovstvu in tako rad razpravljal o Jurčiču. Veliko je prebral Faciter knjig; učitelj mu jih je izposojeval iz šolske knjižnice in vse je že prebral.

Zeló se je zato razveselil Faciter, ko je zagledal študenta in je pomislil.

„Občeval bom z njim in pomeniva se o knjigah in o svetu. Tu človek nima žive duše, ki bi se z njo pomenil kaj pametnega. Dobrodošel, mladi fant!“

II.

Drugo jutro je hodil študent po trgu. Ogledoval je male hiše, čudil se ljudem, oblečenim, kakor nikjer. Kajti oddaljena je bila vas in ni bilo blizu trga, ne mesta. Vas je stala na hribu in pod hribou se je vila reka. Globoko doli je leno tekla po dolini, posejani z belimi vasicami. Študent je gledal po dolini in se čudil.

„Lepa dolina je to; pa ljudje so čudni. Tako zelo zapuščeni se mi vidijo, usmiljenja so vredni!“

In šel je iz vasi študent, čudil se je reki v dolini in zeleni vinogradi so vabili oči. Mlado dekle je prišlo mimo. Neslo je motiko na rami; šlo je na polje.

Začudeno je pogledalo, boječe so se povesele oči. Študent pa se je razveselil in ugajala mu je ta boječnost. Kmalu se je napotil v vas.

V vasi je sédel študent pred hišo. Po poti pa je prišel tedaj Faciter in sedel k njemu.

„Dolgčas, gospod!“

„Res, in vendar je ta okolica tako lepa!“

Študent je vzkliknil, pa cerkovniku ni bilo prav.

„Čudno gnezdo je ta dolina, gospod! Glejte, petnajst let živim v tem kraju, oženil sem se tu, in nisem se privadil! O, pa sem služboval v lepem trgu, tam na Notranjskem! Tam vam je bilo življenje! Čitalnico smo imeli in vsak dan sem bral časnike. In Jurčiča sem bral, gospod! V tem kraju pa ne dobiš zlepa dobre knjige v roke; nekaj Jurčiča ima tisti pustež, učitelj veste, pa ga neda rad iz rok; drugače ima same „Večernice“. Veste, pa Valvazorja ima, tiste debele bukve; pa ga nemorem brati, ker ne znam nemško!“

Razvnel se je Faciter ob pripovedovanju in študent se je čudil. — Ta človek, v tem zapuščenem kraju! Škoda zanj, žalosten konec bo storil! —

In izporegovoril je študent.

„Pa bi šli iz tega kraja; velik je svet in našli bi lepše kraje! Zakaj živite tu, ko se lahko napotite danes, jutri?“

„Nikakor, gospod! Jaz sem oženjen, hišo imam in ženo. Rad bi se napravil iz doma, a nesmem. Služba je služba, če tudi mora človek upogniti vrat! O če bi bil mlad in ne bi imel žene, šel bi v velika mesta in tam bi se učil. Vse bi dosegel in pot bi mi bila odprta na vse strani. Tako se pa udam sedanjosti, poslušam nauke v cerkvi in živim ob cerkovništvu! Časih me pa prime veliko hrepenenje in rad bi šel v svet. Zdi se mi, da nisem ustvarjen, da živim v tej vasi. Pa grem pit h Kôcetu in pozabim. Glejte, to je življenje! Zbogom, zdaj grem „zvonit!“

Študent je gledal za njim in zasmilil se mu je, ko je odhajal. Spomnil se je misli, ki ga je prešinila, ko je stopil v to vas: zapuščeni ljudje; ni, da bi živel med njimi, ki je videl kaj sveta.

V zvoniku je zazvonilo in študent je vstopil v hišo.

III.

Veliko čudnega je videl tisti študent za časa svojega bivanja v tisti zapuščeni vasi. Ob nedeljah so hodile ženske in možki v cerkev, sami razorani obrazi, vdani delu, nenavajeni veselega pogleda.

„Odidem kmalu!“ je pomislil študent.

Ob nedeljskih popoldnevih je prisedal cerkovnik k študentu in sta se razgovarjala. Faciter je tožil o življenju v tem gnezdu, študent pa ga je vzpodbujal, naj gré odtod.

„Zapustite to vas, tu ne morete živeti srečno, kakor ne morem jaz!“

„Ne smem, gospod! Je odgovarjal Faciter.“

Na večer je šel v gostilno in pil; udušil je hrepenenje, a le hipoma, da morda jutri krepkeje bukne in ga siloma vabi v daljavo . . .

* * *

Dolgo ni študenta več v tisti vasi, zapuščeni in pozabljeni. Pozabil ga je malodane Faciter, pozabili so ga popolnoma drugi ljudje. Ni se izpremenila vas, tiha in mirna je, tiho se vije oreka v dolini pod njo. Ni se izpremenil tudi Faciter; še vedno hodi v gostilno in pokuša sladko kapljo, da uduši hrepenenje . . . Le časih se spomni besed študenta in zavida mu, da je odšel v svet . . .

V cvetoči pomladi pa, je zapustil mladenič vas in odšel v Ameriko. Bil je prvi iz vasi. In za njim so odhajali drugi. Vabila je tujina tudi Facitra in rekal je: „Z njimi pojdem!“ A ni šel; ostal je v vasi.

Tiha leži vas, pred hišo sedi cerkovnik in sanja o tujini. Hrepenenje je neutešljivo in visoko; a ostalo bo neutešeno in leglo bo s cerkovnikom v grob. —

KOMPOLJSKI:

TOŽBARSTVO.

Med vsakim narodom so zlasti med priprostim ljudstvom razširjene nekatere razvade, ki niso samo že grde same na sebi, ampak ki stanejo tudi mnogo denarja ter prizadenejo še mnogo drugih sitnosti in neprilik. Take razvade jasno pričajo, kako nevedno je še ljudstvo; dostikrat pa tudi kažejo njegove slabe lastnosti. Naše ljudstvo ima splošno precej veliko mero ponosa, ki se pa često izpremeni v trmoglavost. V svoji slepoti pa ne uvidi, ali vsaj noče uvideti, da največ škoduje s svoji trmi samo sebi. — Čudno! Naše ljudstvo je splošno priznано kot prav delavno in varčno. A kadar se zaplete v svojo trmo v kako pravdo, takrat se mu ne smili denar, pa če mora iti rep za repom iz hleva, če odpada kos za kosom od lepega posestva, samo da zmaga trma, če je količkaj mogoče.

Zakaj se ljudje tožarijo?

Vsak je nespameten, če trpi krivico, pa naj mu jo stori kdorkoli in kjerkoli. Za to so sodnije, da razsojajo, da se doli pravica. Marsikatero tožbo so torej opravičene in se često jako težko drugje poravnajo, ali se pa sploh ne morejo poravnati brez sodnije. Če mi kdo iz same hudobnosti škoduje na časti in imetju in je za vsako dobro besedo in poravnavo nedostopen, dobro; naj ga pa sodnija s silo priuči, da bode vedel v prihodnje prav ravnati. Brez dvoma je pa tudi, da se vrši dandanes najmanj polovica pravnih med priprostim ljudstvom za prazen nič, ali pa vsaj za take stvari, ki li se prav lahko poravnale doma brez sodnije in advokatov, če bi bilo le količkaj potrpljenja, malo strpnosti in vsaj nekaj dobre volje.

Ako človek živi med ljudstvom in vidi za kake stvari se ljudje pogosto tožarijo, se mu zdi, da so ti ljudje prav taki kakor mali šolarčki, ki komaj obiskujejo prvo leto pouk. Pri vsaki priliki dvignejo roko in tožijo učitelju, češ, ta me je zmerjal, oni me je grdo pogledal, tisti se je dotaknil moje knjige itd. Za vsako malenkost, ki ni vredna niti piškarega oreha, že letijo k sodniji. Pa to še ni zadosti, da bi se tožarili sami; kaj še! Eden si vzame zastopnika in seveda: ker ga je vzel prvi, ga mora vzeti tudi drugi, da pravde ne izgubi. In tako teče pravda nekaj časa. Nekaj potov je treba napraviti k sodniji, in potem se že nekoliko ohladi prevroča kri. Nazadnje se vsa zadeva poravna ter ostane vse pri starem kakor je bilo pred tožbo. Le mošnjiček je po tožbi še bolj prazen kakor je bil prej.

In tako gre dalje. V sedanjih razburkanih in nestrpnih časih imajo največ opraviti pri sodnijah kazenski oddelki. In ravno tu se ljudje pravdajo največkrat za prazen nič. Ta si išče izgubljeno čast, ali si jo pa pere in čisti, ker mu jo je sosed umazal v prepiru, ali pa v pijanosti. Fantje so pili in so se v svoji vročernosti malo zlasali. Hitro k sodniji! V luknjah se že ohladi tudi mlada kri. Oni hoče zopet dobiti drevo, ki mu ga je podrl njegov mejaš morda ravno na meji nič hudega sluteč. Prepír — sodnija. Drevo je bilo vredno morda le par kron, a trmoglava sosedu se niti pri sodniji ne dasta poravnati. Vrši se komisijonalni ogled z obema zastopnikoma in poleg mora biti še geometr — vse na lici mesta. Cela kopa prič iz okolice privede vsaka stranka; in tam se pregovarjajo, prisegajo celo božje popoldne za ped zemlje, ki ni vreden niti stotinke vseh stroškov. In kdo to plača? Kmet. In naposled ostane še vsa stvar pri starem.

Znan mi je slučaj, ko se je neki kmetovalec tožaril več mesecev radi plota ob meji. Šlo se je samo za par decimetrov zemlje, komaj za eno brazdo. Vse prigovarjanje, da bi pustil celo zadeo, je bilo pri njem bob v steno. Zatožaril je par sto kron in plot je ostal, kakor je bil. Za teden dni potem je pa prosil nekaj kron posojila, da bi plačal darek. Mislite, da ga je to zmodrilo? Kaj še! Sodnija je pripoznala, da je do plota njegova zemlja.

Mislil si je: „Tako; moj sosed stavi na svojem v zrak, jaz grem na svojem pa lahko v zemljo.“ In trudil se je več dni, da je skopal tik ob plotu tako globok jarek, da se mora plot podsuti. Pa bo zopet pravda.

Najbolj zanimivo je pa potem poslušati take strastne pravdarje, kako zabavljajo črez sodnijo in črez odvetnike, ker toliko računijo za prazen nič. Za take ljudi ni nikjer pod božjim solncem pravice. Vse je krivično, vse podkupljivo.

Mnogo jih je pa tudi, ki se ponašajo in bahajo s tem, koliko so zapravdali. S ponosom se trkajo na prsi, češ, kajti si zapravdal nekaj sto kron, jaz pa sem toliko tisoč, pa me še ni konec. Kadar je pa treba prispevati nekaj kron za šolo, ali pa za kako drugo občekoristno stvar, takrat pa ni konca zabavljanja črez to oderuštvo pri takih bahačih.

Najbolj ostudne — pa zelo razširjene zlasti med našim ljudstvom — so pa pravde starih, ki živijo na kotu in pa mladih, ki gospodarijo na posestvu. Oče žene lastnega sina k sodnji, sin svojega že onemoglega očeta. In ondi se tožarita takorekoč za vsak grizljaj, za vsako poleno drv in za vsako cunjico obleke. Moj Bog! kam pa pridemo, če se ne morejo starši sporazumeti z otroci in otroci s starši. Ali si niso zaslužili naši lastni roditelji niti toliko v vsem dolgem življenju, da jim lajšamo življenje in slajšamo težke dneve starosti? Ali starši tako sovražijo svojo lastno kri, da ne vidijo skrbi in težav, ki tlačijo mladih dveh? Če tu ni strpnosti in potrpljenja, kje pa naj bo potem! . . .

Povsod sicer niso tako žalostne razmere v tem oziru. Da, dobijo se nekatere vasi, celo celi kraji, kjer ljudje živijo v slogi in miru med seboj. Drug drugemu pomagajo, drug drugega podpirajo in tako se živi prav složno in prijetno. Če pa še kaj nastane med njimi, pa ne dirjajo takoj k odvetniku in sodnji. Počakajo; pride čas in zadeva se poravnava mirnim potom. Ali pa dobri sosedi posredujejo, da se sovražnika sprijaznita. Žal pa, da je takih krajev jako, jako malo.

SMEŠNICE.

Pri zobozdravniku. Bolnica: „Večni Bog! To je že drugi napačni zob, ki ste mi ga izdrl.“ — Zdravnik: „Nič ne de, ker se imeli samo tri zobe, izderem Vam zdaj gotovo pravega!“

*

Dvoumno: A. (znanec, ki je pripovedoval o svojem lovu): „In ko je besneča zver s svojimi mladiči planila nad vas, na kaj ste mislili?“ — „Mislim sem na svojo ženo in otroke.“

*

V restavraciji. „Pri oni mizi obedujejo tajni svetnik Medved, trgovski minister Lev in ministerski predsednik Volk. Ne upam se blizu...“ — „Zakaj ne?“ — „Pomislite! Same tako nevarne zveri in jaz sem Zajec.“

*

Prijet za besedo.

Ali bi jedli Vi to, kar je že žival v gobcu imela?

Ne! Nikoli! Za nobeno ceno! Toraj dovolite, to je telečji jezik, jaz ga snem sam.

Brezdvomno.

Kuharica: „Ta lepi korporal je strašno v mene zaljubljen!“

Sobarica: „Zakaj to misliš?“

Kuharica: „Ne opozarjaš, da si vselej, kadar gre mimo nas položil roko na — želodec.“

Razpisujemo danes

tretji natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve saj se dopošljejo najkasneje do 15. Marca. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ v PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene so:

1. Garnitura za kadenje (po sliki).
2. Zofka Kveder-Jelovškova: *Iskre* (krasno vezana knjiga).
3. Kamniške toplice (slika v okvirju).
4. Dekorativna toaletna skrinjica.
5. Terrakotova jardiniera.
6. S. Gregorčič: *Poezije* (krasno vezana knjiga).
- 7–8. Posode za kavo.

19. Uganka.

Priobčil Kamničan.

a
a a a
c e h h i
i k k k k u o
o p r r r
t v u
v

Od zgoraj navzdol in od leve na desno se bere ime trga na Kranjskem.

20. Šaljivo vprašanje.

Silva Beč, Ruše.

Katero rastlino tudi slepec spozna?

21. Uganka.

Jak. Šoklič na Bledu.

a	a	a	a	a	a	a	a
a	a	a	a	a	b	c	
	č	č	č	č	d		
	d	d	d	e	e	e	e
f	g	g	g	g	i	i	i
	i	i	i	j	k	k	l
		l	l	m	m	m	
	n	n	o	o	r	r	r
r	r	r	r	r	s	š	t
							v

1. Mesto na Štajerskem.
2. Prikazen na nebu.
3. Dan v tednu.
4. Mesto v Srbiji.
5. Ime slov pesnika.
6. Kraljestvo v Napoleonovem času.
7. Žival pri hiši.
8. Žensko krstno ime.
9. Moško krstno ime.

Po sredi doli in počez se bere ime slov. pesnika.

22. Konjček.

Silvester K.

	bil		pre	čil	vor		
jaz	bi	Sil	star	su	sam	ker	se
ves	ve	da	u	go	o	ča	vsak
Da	bi	si	svo	Da	je	ti	ni
sre	ter	li	jo	va	jem	val	la
me	sam	pa	k.	ko	bil	sem	u
val	čo	se	ko	že	ko	smo	da
Vsak	u	ko	naj	da	bi	men	ta

23. Logograf.

Valentin Zavrh, Begunje.

m . . . cerkven obred
k . . . otrokom jed
č . . . prazna ni za nič
p . . . po nji poka bič.

24. Kvadrat.

Milan Vrezec, Ribno.

a				a	krstno ime,
	a		a		domišljav človek,
		a			drevo,
	a		a		bolezen,
a				a	reka.

25. Težko vprašanje.

Julika Koser, Jursinci.

Groza, kadar po strehi divjam
v peči prijateljev dosti imam. Kaj
je to?

26. Tajinstveni napis.

Vinko Snežen iz Kajtebriga.

Dan. eszad, ena. rjut. riz.
ast. onj.

Dobitki drugega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilec:

1. *Dve dekorativni vazi*: Katar. Hafner, sopr. pošt. kontrolorja, Gorica.
2. A. Aškerc: *Balade in romance*: Rudolf Banovec, Ljubljana.
3. *Skrinjica za smodke*: Jos. Rupnik, sin trgovca in posest, Rovte.
4. *Miramar* (slika v okvirju): Ema Spetič, poštarica Katinara.
5. Aleks Dumas: *Grof Monte Cristo* (knjiga): Anton Gregoretič, učitelj, Rodik.
6. *Par steklenih posod za pecivo*: Marta Nendl, Št. Jurij ob juž. želez.
7. *Posode za kavo*: Matevž Šmerc, čevljar, Zvodno 46.
8. *Posode za kavo*: Uršula Čiač, gostilničarka v Dragi bri Trstu.

Rešitve ugank v 2. številu.

9. V, pes, mesar, kočevar, Ljubljana, Veseli Božič, jerebičar, kolovoz nožek, sir, č. 10. Čez most, pride gost, a ker je post, ne vidi kost. 11. Orožnik, krožnik, rožnik. 12. Mera in vaga v nebesa pomaga. 14. Laž, žal. 15. Vydra, vidra. 16. Oglej. vogal, proga. 17. Jež, ježa. 18. Zid, zidar.

13. Za uk si prebrisane glave
pa čedne in trdne postave
išče te sreča,
um ti je dan,
našel jo boš
ak' nisi zaspan.

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank itd. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Ilica 41.

Viktorovič. Sapristi za petošolca slabo, zelo slabo! — Semka. Žal mi je ali niti proza, niti pesmice se mi ne zde zrele. — Borivoj. „Ako bi

smel* objavim. — **Janez.** Nobena vaših pesmic mi toliko ne ugaja, da bi jo želela natisniti. „Desetnica“ je še najbolja od vseh. — „**U.**“ Brez zamer, ali za Vašo poezijo mi manjka pravega smisla. Naj sodijo cenjeni čitalci naši. Vi požete:

Priplula zala Vesna je	In vsak organ na zemlji je
priplula	vzbudila
življenje spet na zemlji je	na nebo ljubko solnčece
osnula.	sprosila.

Moreči mraz je iz dola
spodila,
neljubi snežec raz gora
scedila.

Pevec. Ne pričakujte usmiljenja. Za slabe stihe ga ni. — **Bionda.** Lepo je, da bolezen matere žalosti vaše sočutno srce. Ali pesem je slaba, to bo rekel vsak. Samo ena kitica za primer:

Saj moram čutiti, kako ti trpiš
vzdihuješ glasno bolečine
in v vseh teh težavah za nas le skrbiš.
A za te?! — Jo ni medicine!

A. V. Oprostite, ali vaših pesmi in vaših ugank nikakor ne morem sprejeti. Vi ne znate niti pravopisa, niti slovnic. Pesniti ni tako lahko stvar, kakor bi kdo mislil. — **Gospodična F. T.** Vaša črtica je še diletantska ali kaže lep dar opazovanja. Čitajte dobre knjige, pilite slog, premislite kritično vsako snov, ki jo hočete opisati in danes ali jutri se bo vaš dar plodonosno razvil vam samim in drugim v veselje. — **Zarko Zorin.** Stare besede, stare misli. — **Skalar.** Vaša črtica ima par lepih idej, oblika pa je še malo preokorna in diletantska. — **Radoslav.** Volja dobra — pesem za nič. Ni vsak dober jezdec a Pegaz je že celo trdoglava in muhasta živinica. V šestnajstih kiticah opevate „ljubezni silo“. Kako ginljivo naj sodijo bralci naši po prvi in zadnji kitici vašega pesniškega dela:

Kaj pa misliš — pravi mati —
da ne ženiš se moj sin?
Ta le Kvodriceva Kati:
ta je zate Valentin!

Ali sin neče Katrice, v štirinajstih kiticah se bori odločno zoper njo in vzdihuje po svojem idealu, po pridni in dobri Logarjevi Ljudmili. Mati se omeči (kdo se nebi?!)

In še isti dan Ljudmila
zve, da že nevesta je:
taka je ljubezni sila
večja kot denar in vse.

6. K. „Vila“ je naivna, strašno naivna! — **Vsem sotrudnikom:** Pišite razločno in samo po eni strani papirja. Uganke naj se zapišejo vsaka na poseben listič in zraven naj se prida rešitev. Spisi, ki niso niti pravopisno niti slovniško pravilno pišani, se ne morejo sprejemati. Vsak ne more biti pisatelj niti pesnik in zato je vsaka zamera v taki stvari smešna!

VSEBINA: UNILIJ: Čolnanjem. — DRAGOTIN BLAŽIČ: V zimi. — JOSIP BEKŠ: Nokturno. — IVAN STUKELJ: Adela. — ZVORAN ZVORANOV: Sam ne vem... — FRAN BOLKA: Zasnežena koča. — BORI VOJ: Ako bi smel. — VOJKO: Prepozno. — JANKO LEBAN: O, ne povešaj mi očij... — VASOVANOV: Zadnji... — Ali roža še žari? — VRHOVAN: Cerkovnik Faciter. — KOMPOLJSKI: Tožbarstvo. — Smešnice. — Uganke. — Nekatera priznanja.

Nekatera priznanja:

Tu vam pošiljam sliko svojega malega, kateri že 5 mesecev pije Vašo izborno žitno kavo ter je zato že sedaj v devetih mesecih tako debel in krepek.

Marija Hirschmann, sopr. odvet. solicatorja in hiš. posest. v Ljubljani.

Jurij Peternel, kovač, Račeva: Vrečica se je do dna izpraznila, naša kuharica prav rada sega v njo, da vstreže vsej družini, katera Vašo kavo neizrečeno ljubi.

Marija Markovič, Martinjavas: Prosim, pošljite mi zopet vrečico Vaše kave, katera nam jako prija.

Jos. Klíne, nadučitelj v p. Videm: Pošljite z obratno pošto vrečico Vaše kave, ker ne moremo biti brez nje.

Ulrih Tolmajer, Radiše: Zelo se nam je priljubila Vaša kava in ne moremo je pogrešati.

Fany pl. Malahovsky, Ljubljana: Ker mi je Vydrova žitna kava pošla, pošljite mi je zopet 5 kg, ker ne morem biti brez nje.

Andrej Rejc, učitelj, Velikidol: Pošljite mi 5 kg Vaše neprekosljive žitne kave in sicer takoj, ker zadnja pošiljatev mi je že pošla.

Ferd. Winkler, Lokve: Vsi radi pijemo Vašo žitno kavo, zato nam je zopet pošljite eno vrečico.

Neža Fortič, Ljubljana: Z Vašo žitno kavo smo popolnoma zadovoljni. Škoda, da je že prej nismo poznali. Vsakomur jo najtopleje priporočam.

Magda Sterle, sopr. okr. sodnika, Cerkno: Vaša žitna kava se nam je zelo priljubila.

Ana Šekš, Litija: Z Vašo žitno kavo sem v vsakem oziru zadovoljna. Pošljite mi je zopet eno vrečico.

Jos. Medved, posestnik, Plazovje: Vydrova žitna kava je res zdrava, bodi Vydru slava!

Pavel Krulo, organist, Štanga: Pred letom sem vsled raznih zaprek opustil Vašo izborno žitno kavo. Jako sem pogrešal ta zdravi in krepilni zajuterk, sedaj mi je pa zopet pošljite ene vrečico.

Jernej Žonta, rudar Idrija: Vaša kava je izvrstna. Pošljite mi jo takoj, ker vsi jo radi pijemo.

Ivanka Epple, učiteljica, Krapan: Vaša kava je izvrstva in gotovo ji ne more nobena tekmovali.

Amalija Roth, šivilja, Žakelj: Vaša žitna kava je prav dobra in vkusna, zato se priporočam za novo pošiljatev.

proga ne more vselej dobiti kos mesa, od mlade in dobro krmene govede. Veste tudi, da je sedaj, v tem kritičnem času mesar vesel, ako lahko seka meso od živinčeta, ki je v življenju izgledalo, kakor mačka. Juha je, kakor iz kuhanega žaganja: pridate Vydrov juhni pridelek, a — je to.“

„Ali gospod Dolgi, kako pa je to, da ima ta pridelek goveji vkus?“

„Popolnoma prav: navadno se pridava juhi poper, paprika in podobno, ali v Vydrovem juhnem pridatku nič kaj takega ni. To je le vegetabilni izvleček, kateri obsega jako mnogo dušikalnih redilnih snovi.“

„Dušik, dušik, počakajte gospod Dolgi, jaz se sicer ne spominjam dobro, ali ta vendar ni redilni. Kar vem, v njem zgasuje svetloba, ter tudi mori živali, dasi je morda tudi v zraku.“

„Zmotate si pojme, dospod Kratki, govorim le o dušikalnih snoveh, katere kemiki označujejo kot potrebno sredstvo za oživanje telesa. A te so tam.“

„Kje, prosim Vas?“

„V Vydrovem juhnem pridatku, nepozorneš. Glavna reč je seveda, da dava juhi vkus, jo zmočnuje, stori pikantno, ter jo tako odišavi.“

„Razun rastlinske soli nahaja se v njen tudi mnogo kuhinjske soli, katera ga varuje pred skaženjem. Kratko rečeno, da Vas ne bodem zdržoval, izvrstna juhica!“

„Jako sem vam hvaležen za vašo opozoritev, moram si ta Vydrov juhni pridelek naročiti takoj, ko pridem domu. Z Bogom, gospod Dolgi!“

A komaj, da je dospel, vsedel se, ter napisal dopisnico: Vydrova tovarna hranil, Praga VIII. Pošljite mi $\frac{1}{2}$ kg. Vašega juhnega pridata za 3 K. Vaš odjemalec gospod Dolgi mi ga je jako priporočal. Hvali tudi Vaš znameniti malinovi grog. Tudi meni že pohaja, pošljite mi ga tudi eno steklenico za 2 K, a da bode za K 6 — sploh, za sedem, tudi eno škatljo maslenih oblatov. Lahko bi pa tudi iste delali večje, presneto, nič ne vzdržijo, in potreboval bi vedno namesto ene škatlje kar tri. *Kratki*, m. p.

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.

(C. k. poštni urad, Praga 22.)

Pr III-08.

3 v znamka,

če na drugi strani razven naročila ni pripisane nikake pripombe,

sicer pa 5 vin.

== Cenik naših izdelkov. ==

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečah poštne prosta 5 kg	K 4'50
Juhne konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) posamezni zavitek à $\frac{1}{2}$ kg.	„ 1'50
Tudi 1 kg vseh vrst po 200 gr	„ 3'—
Juhni pridatek 1 steklenica $\frac{1}{2}$ kg	„ 3'—
Šumeči bonbon „Ambo“ in tudi s „sidrom“ zavitek 50 kmd.	„ 2'—
Malinovi grog	„ 2'—
Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 kmd.	„ 3'—
„ Delikateski zavitek s 50 kmd.	„ 2'50
Masleni oblati zavitek s 25 kmd.	„ 2'—
„Buhtin“ v $\frac{1}{4}$ kilogramskih stekleničicah	„ 1'—

Za poskušnjo kolekcija vseh naših izdelkov
 ————— K 3'50 in poštino. —————

Blagovolite porabiti pri naročanju!

Dne:

*Posljite na moj naslov 5 kg
 Vydrove žitne kave za 4 K 50 v
 poštine prosto in brez povzela. —*

Ime:

Stan:

Kraj:

Pošta: